

Sari Hämäläinen

Suomalaisen dokumenttielokuvan rahoitus

Tapauskertomuksena opiskelijadokumentti Punainen paratiisi

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Radio ja TV

Opinnäytetyö

18.2.2014

Tekijä Otsikko	Sari Hämäläinen Suomalaisen dokumenttielokuvan rahoitus
Sivumäärä Aika	30 sivua + 1 liite 18.2.2014
Tutkinto	Medianomi
Koulutusohjelma	Elokuva ja televisio
Suuntautumisvaihtoehto	Radio ja TV
Ohjaaja	Lehtori Teija Voudinmäki
Opinnäytetyö käsittelee ulkopuolisen rahoituksen hakemista opiskelijadokumenttiin sekä suomalaisen dokumenttielokuvan rahoitusta. Tapauskertomuksena on <i>Punainen paratiisi</i> -opiskelijadokumenttielokuva. Työssä kartoitetaan myös keskeiset kotimaiset elokuvan rahoittajat. <i>Punainen paratiisi</i> on pääsääntöisesti rahoitettu Metropolia Ammattikorkeakoulun tuotantokäytäntöjen mukaan. Lisäksi <i>Punaisen paratiisin</i> ohjaaja haki sille ulkopuolista rahoitusta, jota haettiin aihetta Suomessa sympatisoivilta tahoilta, joihin ohjaaja Lasse Nevalla oli aiheen asiantuntemuksen ja omien henkilökohtaisen kontaktiensa vuoksi luonteva yhteys. Tavoitteena opinnäytetyössä oli selvittää, millainen vaikutus oppilaitoksen ulkopuolisella rahoituksella oli <i>Punaiseen paratiisiin</i>. Miten ylipäätään koulun ulkopuoliset rahoittajatahot suhtautuvat opiskelijatöihin? Ja mitä opiskelijoiden tulisi huomioida hakiessaan ulkopuolista rahoitusta opiskelijatuotannoilleen. Opinnäytetyössä selvennän rahoituskäytäntöjä henkilöhaastatteluilla sekä opiskelijatuotannon että kotimaisten rahoittajien osalta. Miten lähestyä rahoittajia ja millainen on rahoittajille mielenkiintoinen hakemus? Kirjallinen työ on suunnattu ensisijaisesti vielä alaa opiskeleville, uusille dokumentintekijöille, jotta tulevaisuudessa yhteistyö suomalaisten dokumenttielokuvien rahoittajien kanssa on hedelmällisempää.	
Avainsanat	Dokumenttielokuva, rahoitus, AVEK, SES, YLE

Author Title Number of Pages Date	Sari Hämäläinen Funding a Finnish Documentary Film Study case Punainen paratiisi 30 pages + 1 appendice 18 February 2014
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Media
Specialisation option	Radio and Television Studies
Instructor	Lecturer Teija Voudinmäki
This thesis concern sponsors of Finnish documentary films. Case study is Punainen paratiisi –student documentary film, it was granted Metropolia University of Applied sciences funding. Which kind of effect it is for the documentary, if it also get funding from foundations? How does foundations respond on theses? My intention in this thesis is to clarify financing methods by interviewing some of those sponsors. How to approach sponsors and which kind of application would be interesting for them? Thesis is primary for students who are studying documentary filming, that cooperation with Finnish documentary film sponsors would be more productive in the future. I study foundations financial methods and there is a list of method of applications in this thesis. This list clarifies prevailing practice of funding Finnish documentary film.	
Keywords	AVEK, SES, YLE

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Dokumenttielokuvan määritelmä	2
3	Tapauskertomus dokumenttielokuvasta Punainen paratiisi	2
3.1	Ohjaajan haastattelu	4
3.2	Punaisen paratiisin aikataulu	6
4	Rahoittajien haastattelut	7
4.1	Miten lähestyä rahoittajia?	8
4.2	Yhteistyön kehittäminen?	9
4.3	Ohjeita uusille tekijöille?	10
5	Suomalaisia rahoittajia	12
5.1	AVEK	12
5.1.1	AVEKin tukimuodot	12
5.1.2	AVEKin tukien hakuajat	14
5.2	SES	14
5.2.1	SESin tukimuodot	14
5.2.2	SESin tukien hakuajat	16
5.3	Yle	16
5.4	Kirkon Mediasäätiö	17
5.4.1	KMS tukimuodot	17
5.4.2	KMSn hakuajat	18
5.5	Ulkoasiainministeriön kehityspoliittisen viestinnän yksikkö	18
5.5.1	Ulkoasiainministeriön tukimuodot	19
5.5.2	Hakuajat	19
5.6	Taiteen edistämiskeskuksen elokuvataidetoimikunta	20
5.6.1	Taiteen edistämiskeskuksen tukimuodot	20
5.6.2	Monikulttuurisuusapurahat	21
5.6.3	Hakuajat	21
5.7	Kordelinin säätiö	21
5.8	Suomen Kulttuurirahasto	22
5.9	Koneen säätiö	22
5.10	Svenska Kulturfonden	24
5.11	Yrjö Sirolan Säätiö	25

5.12 Kansan Sivistysrahasto	25
6 Päätelmät	25
Lähteet	28
Liitteet	
Liite 1. Punainen paratiisi –synopsis	

1 Johdanto

Perehdyn opinnäytetyössäni suomalaisen dokumenttielokuvan rahoitukseen. Halusin selvittää myös opiskelijatuotannon rahoitusta ja siihen liittyviä kysymyksiä. Tapauskertomuksena työssä on opiskelijadokumentti *Punainen paratiisi*. Tutkin Punainen paratiisi -dokumenttielokuvan rahoitusta, joka pääosin on rahoitettu Metropolia Ammattikorkeakoulun Elokuva ja television koulutusohjelman tuotantokäytäntöjen mukaan. Tätä kirjoittaessani jälkituotantovaiheessa oleva dokumenttielokuva on saanut rahoitusta myös koulun ulkopuolisista tahoilta. Miksi ja miten ohjaaja päätyi hakemaan lisärahoitusta Punainen paratiisi -dokumenttielokuvalle?

Suomessa elokuvien päärahoittajia ovat Suomen Elokuvasäätiö (SES), Audiovisuaalisen kulttuurin Kehittämiskeskus (AVEK), sekä Oy Yleisradio Ab (Yle). Millainen dokumenttielokuvan rahoitustukihakemus kiinnostaa rahoittajia? Haastattelin SESin dokumenttielokuvien tuotantoneuvoja Elina Kivihalmetta, Ylen yhteistuotantojen päällikkö Erkki Astalaa sekä Helsinki -filmin toimitusjohtajaa ja tuottajaa Miia Haavistoa. Olin myös tuotantoneuvoja Timo Korhosen luennolla, joka koski AVEKin toimintaa. Näiden henkilöiden haastatteluista olen tehnyt koosteen tähän opinnäytetyöhön, jotta mahdollisten rahoittajien lähestyminen olisi hedelmällisempää.

Dokumentteja esitetään erilaisilla festivaaleilla, joissa kuitenkin käy pieni osa suomalaisesta dokumenttielokuvien yleisöstä. Suurin osa suomalaisista dokumenttielokuvien katselijoista näkee elokuvat televisiosta. Suomessa tehdään myös dokumenttielokuvia, joita SES tai AVEK ei rahoita, mutta niitä on vähemmän. Osa dokumenttielokuvista rahoitetaan täysin tv-kanavien tuella, ja jonkin verran tehdään myös oppilaitoksien ja eri säätiöiden rahoituksella.

Tutkin, mistä muualta suomalainen dokumenttielokuvan tekijä voi hakea rahoitusta dokumenttielokuvalleen kuin SESiltä, joka myöntää tukea elokuvien ammattimaiseen tuotantoon, esittämiseen ja levittämiseen, sekä AVEKilta, joka tukee lyhyt-, dokumentti- ja animaatioelokuvien tuotantoa. Tutkin eri säätiöiden rahoitusehtoja ja listaan ne tahot, jotka Suomessa myöntävät tukea dokumenttielokuville. Listaan myös kaikkien tahojen tukimuodot sekä selvitän, mitä liitteitä kuhunkin hakemukseen tulee liittää.

2 Dokumenttielokuvan määritelmä

Dokumenttielokuva perustuu oikeisiin ihmisiin ja todellisuudessa tapahtuneisiin asioihin. Se voi antaa katsojalle uutta tietoa tai ymmärrystä, se voi antaa ohjeita tai mahdollisuuksia toimia maailman muuttamiseksi. Se voi myös muuttaa katsojansa maailman kuvan. Dokumenttielokuva on aina tekijänsä mielipide. Ohjaaja on myös vastuussa mielipiteestään eli siitä, millaisen kuvan hän antaa päähenkilöistään ja kuvaamastaan maailmasta. (DocPoint 2013.)

3 Tapauskertomus dokumenttielokuvasta Punainen paratiisi

Punainen paratiisi -dokumenttielokuvan ohjaaja Lasse Nevala on Metropolia Ammattikorkeakoulussa viimeistä vuotta suorittava medianomiopiskelija. Hänen aikaisempia ohjaustöitään ovat *Hyvä Joulumieli* -tv-spotti, dokumenttielokuvat *920 grammaa* ja *Female Ego*. Kaikki edellä mainitut tuotannot ovat olleet Metropolian tuottamia opiskelijatuotantoja ja samalla osa Lasse Nevalan tutkintoon johtavia, opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Punainen paratiisi -dokumenttielokuva toteutetaan opiskelijatuotantona, ja se on Lasse Nevalan opinnäytetyön teososa. Tuotantoryhmään kuuluu viisi medianomi -opiskelijaa, joista neljä tekee dokumenttiin liittyvän opinnäytetyön. Itse olin elokuvassa kamera- ja valoassistenttina.

Kaikkia Metropolian elokuvan ja television koulutusohjelman resursseilla tehtäviä itsenäisiä projekteja sekä opinnäytetyötuotantoja varten täytyy opiskelijan hakea *tuotantolupa* ja *tuotantonumero*, joista päätetään kerran kuussa tuotantokokouksissa. Kokouksessa esitellään tuotanto ja haetaan sille asianmukainen sekä perusteltu, ns. ulosmenevä rahoitus sekä muu resurssi. Opiskelijan tulee toimittaa hakemus liitteineen Metropolian Elokuvan ja television koulutusohjelman tuottajalle Arto Tuohimaalle, joka lähettää työryhmän yhteyshenkilölle ja muille asianomaisille kutsun tuotantokokoukseen. Tuottaja tarkistaa, että kaikki liitteet ovat mukana, ennen kuin tuotantolupa ja tuotantonumero myönnetään. Luvan myöntämisen yhteydessä sovitaan myös loppuraportoinnin päivämäärä.

Kun tuotantokokouksessa käsitellään tuotantoasi, on paikalla hyvä olla taiteellisesti päävastuussa olevat henkilöt, vähintään ohjaaja- ja tuottajaopiskelija. Joikaisella tuotannolla tulee olla tuotannosta koulun puolesta vastaava ohjaava opettaja, joka osallistuu kokoukseen ja puoltaa hakemusta. Tuotantokokouksen "raadin" muodostavat tuotannon lehtori, tuottaja, käyttömestari(t) sekä asian-

omaiset muut opettajat. Opiskelijoille on varattu 15 minuuttia tuotannon pitchaukseen, jonka jälkeen opiskelijat poistuvat ja opettajat jäävät keskustelemaan päätöksestä. Päätös ja tarvittavat lisätoimenpiteet ilmoitetaan wikissä julkaistavassa muistiossa kokouksen jälkeen. (Metropolia 2014a.)

Opinnäytetöiden tuotantoluvat on haettava viimeistään 3. vuosikurssin kevätlukukaudella.

Itsenäinen tuotanto on opiskelijan tai usean opiskelijan yhteinen tuotanto, jossa tulee olla ohjaava opettaja. Tuotanto tulee sisällyttää opintoihin ja sille täytyy hakea tuotantolupa osallistumalla tuotantokokoukseen. Tuotantoluvan myöntämisen yhteydessä tuotantokokouksessa sovitaan myös loppuraportointipäivä jolloin valmis työ esitellään tuotantokokoukselle ja mastertiedostot sekä loppuraportti liitteineen luovutetaan tuotantotoimistoon arkistoitavaksi.

Opiskelijan tulee liittää tuotantolupahakemukseen myös rahoitussuunnitelma mikäli tuotantoa rahoittaa myös jokin koulun ulkopuolinen taho. Rahoituksen hankkimisesta ja oikeudellisten kysymysten selvittämisestä vastaa opiskelija. Pääsääntöisesti tässäkin tapauksessa tuottajana toimii Metropolia ja ulkopuolinen rahoitus ei saa olla ristiriidassa tämän kanssa.

Opinnäytetyötuotantojen osalta noudatetaan samoja käytäntöjä kuin itsenäisissä tuotannoissa. Muita ehtoja tuotantoluvan saamiselle on, että teoksen on valmistuttava normiaikaisen opiskeluajan puitteissa (4 vuotta) eikä se saa viivästyttää valmistumista. Tuotantolupa myönnetään vain aikataulussa opinnoissaan edenneille. Jos työ ei valmistu määräaikaan mennessä, on tuotantokokoukselta anottava rahoitus uudestaan. (Metropolia 2014b.)

Punainen paratiisi -dokumenttielokuva esiteltiin Metropolian tuotantokokouksessa niin, että Lasse Nevala toimii ohjaajana. Lisäksi hän esitteli suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hakemisesta. Toisena ohjaajana ja kuvaajana on Mikko Remes ja opiskelijatuottajana Paula Soini. Opiskelijatuottajana Paula Soini on vastuussa budjetin laatimisesta ja kaluston ja kuvauspaikkojen varauksista sekä on yhteydessä haastateltaviin. Samalla hän raportoi työryhmälle aikataulumuutoksista ja lisäkuvauspäivien tarpeesta. Tällä työnjaolla dokumentille myönnettiin Metropolian tuotantolupa 13.05.2013. Työryhmää täydennettiin myöhemmin äänittäjällä ja kamera- ja valoassistenteilla sekä leikkaajalla. Ulkopuolinen rahoitus haettiin aihetta Suomessa sympatisoivilta tahoilta, joihin ohjaaja Lasse Nevala oli aiheen asiantuntemuksen ja omien henkilökohtaisen kontaktiensa vuoksi luonteva yhteys. Siksi ulkoisen rahoituksen haku oli sujuvinta ohjaaja Lasse Nevalan kautta.

Punainen paratiisi –dokumenttielokuva kertoo suomalaisten kommunistien kesäparatiisista 1940- ja 50-lukujen Kruunuvuoressa, nykyisen Helsingin Laajasalossa. Kruunuvuoren huvila-alueella kesiään viettivät vankilatuomioita kokeneet suomalaiset kommunistit, Espanjan sisällissodan veteraanit ja SKP:n puolueaktiivit lapsineen. Elokvassa perheiden elämästä kertovat nämä lapset. Heidän tarinoissaan lomittuvat henkilökoh-

taiset kokemukset ja poliittiset jännitteet. Kokemukselliseen tasoon lomittuu arkistomateriaali, johon kuuluvat mm. Etsivän keskuspoliisin pidätyskortit tutkimusraportteineen, saatavilla oleva elokuvallinen materiaali ja vanhempien kirjalliset sitaatit. Dokumenttielokuvaa kuvataan huvila-alueella, jossa huviloiden yhä tunnistettavat rauniot rinnastuvat arkistomateriaaliin.

3.1 Ohjaajan haastattelu

Punainen paratiisi -dokumenttielokuvan esituotantovaiheessa ohjaaja Nevala oli vastuussa lisärahoituksesta, joten hän kävi esittelemässä työtään myös helsinkiläisessä tuotantoyhtiössä, mutta yhteistyö ei toteutunut. Nevalaa lähellä olevat tahot kehottivat häntä kääntymään säätiöiden puoleen.

Kerro Punainen paratiisi -dokumenttielokuvan rahoituksesta?

Yhteensä rahaa Metropolialta on käytössä 2 000 €. Demokraattinen Sivistysliitto eli DSL:n kaikki rahat on varsinaisesti apurahahakemuksien ulkopuolelta. Se on siis aikoinaan ollut isompi, se on SKP:tä lähellä oleva järjestö, sivistystyön liitto. Mä aloin miettiä noita rahoituskuvioita, niin lähestyin DSL:ää asenteella että katsotaan mitä tapahtuu. Toi on tosi pieni valtionavustuksilla toimiva järjestö, ettei niillä ole fyrkkaa käytännössä mihinkään. Toi summa (300€) oli varmaa aika maksimi mitä ne pystyy antamaan. Niillä ei ole mitään tällaista linjaa, että mitä ne avustaa, niillä on ne tietyt omat tavoitteet. Jos hoksaa, sama koskee varmaan mitä tahansa järjestöä, et jos hoksaa että oma leffa tukee tai sopii niiden tavoitteisiin niin kannattaa soittaa ja kysyy. Esittelin synopsiksen, jota mä muokkasin jonkun verran, esittelin sen ja juteltiin jonkun verran puhelimesta. Se oli siinä, DSL:n osalta. Kansan Sivistystyön Liitto ry eli KSL on Vasemmistoliittoa lähellä oleva järjestö. Se on vähän isompi, niillä on kulttuurijulkaisu toimintaa ja muuta. Että se oli aika looginen lähestymisreitti asiaan. Sinne mä soitin, selitin mistä on kyse. Se pyysi tapaamaan, kävin juttelemassa. Juteltiin siinä noin 15 minuuttia ja sitten se sano "no, eiköhän me jotain sulle anneta". Eli Kruunuvuori on laajemmaltikin Vasemmistopiireissä osa historiaa ja leffa joka käsittelee sitä historiaa, niin ne näkee laajemmin et se on osa historiankirjoitusta. Et sitä on syytä tukea. Sieltä saatiin 700 €. (Nevala 2014.)

Suomalaisilla säätiöillä on ns. vaihtuvat teemat joihin oma dokumenttielokuva saattaa sopia. Yleisesti säätiöitä voi tarkastella seuraavilta sivuilta

- Kulttuuriuutiset.net (Kulttuuriuutiset 2014.)
- Järjestötietopalvelu Jelli (Jelli 2014.)
- Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta (Säätiöpalvelut 2014.)

Yllä olevien, jo toteutuneiden rahoittajien lisäksi toukokuussa 2013 oli suunnitteilla hakea lisärahoitusta myös Sirola Säätiöltä ja Kansan Sivistysrahastolta (säätiöiden esitte-lyt sivulla 26). Nämä tahot kuitenkin hylättiin myöhemmin syksyllä 2013.

Miten lisärahoituksen tarve muuttui kuvausten aikana?

Kuvauksissa tuli teknisiä ongelmia, jonka takia työmäärä tuplaantui. Siinä meni aika paljon aikaa, siinä meni aika paljon fyrkkaa kaikkeen näihin kalustovuokraan ja tuli enemmän kuvauspäiviä, mutta sen jälkeen katsottiin tilannetta, niin vaikutti siltä että, on vielä fyrkkaa jäljellä. Ei paniikkia. Ja se lisärahoituksen hankkiminen tavallaan jäi, kun lähti sitten pyörimään kaikki se kuvausten jälkeinen homma ja arkistotyö ja muu. Osittain siksi, että huomasi ettei sitä fyrkkaa tarvii niin hitosti ja osittain se ei jaksanut hakea, oli jo vuoden tehnyt tota. Yksi säästöistä saatiin aikaan kun ajatukset musiikin suhteen muuttui. Alunperin musiikkiin budjetoitiin tekijänoikeusmaksujen ja muiden maksujen suhteen semmoinen realistinen summa, olettaen että me oltaisi käytetty nauhoitettua musiikkia. Mutta sitten päätettiin, että meillä olisi musiikki heppu joka tekisi sen musiikin. Ja kun on näin pieni budjetti, niin kaikessa on pyritty löytämään se halvin tie. Meillä on jonkun verran ajatus käyttää vuonna 1948 kuvattua SKP:n propaganda leffaa joka on Kavalla (Kansainvälinen Audiovisuaalinen arkisto). Mä soitin Kava:lle ja ne sanoi hinnat ja se olisi ollut suhteellisen kallista käyttää sitä. Mutta nyt me ollaan metsästetty perikunnat, että kenellä ne tekijänoikeudet nykyään on, niin nyt on saatu käyttöluja ja nyt ollaan saatu pienennettyä niitä potentiaalisia kuluja oikein mukavasti. (Nevala 2014.)

Budjetin laatiminen opiskelijatuotantoihin on pääsääntöisesti vaikeaa, jos mukana on arkistomateriaaleja ja musiikkia, koska niiden käytöstä joutuu maksamaan.

Punainen paratiisi –dokumenttielokuvan musiikkiin liittyviä kuluja saadaan karsittua etsimällä yhteistyökumppaneita esim. Metropolian pop/jazz koulutusohjelmasta. Samoin arkistomateriaalin kuluihin varattu rahasumma pieneni, koska Punainen paratiisi -dokumenttielokuvassa esiintyvät haastateltavat omistavat valokuvia ja kaitafilmejä, joita voidaan käyttää KAVAn (Kansallinen audiovisuaalinen arkisto) materiaalien sijaan.

Metropolian tuotantokokouksessa 13.05.2013 esitelty budjetti oli lopullinen, mutta myöhemmällä mahdollisella lisärahoituksella tekijät toivoivat saavansa siihen enemmän liikkumavaraa.

Punainen paratiisi -dokumenttielokuvaa esiteltiin helsinkiläiselle tuotantoyhtiölle, mutta yhteistyö ei toteutunut.

Mikä olisi toisin, jos mukana olisi ollut tuotantoyhtiö?

Mä luulen että olisi voinut ideoida jotain siellä kuvauksissa, että niitä mahdollisuuksia olisi hyödyntänyt siellä enemmän. Kuvaukselliset ja tarinallisesti. Yksi mikä meiltä jäi, mä olisin halunnut että päähenkilöiden kanssa olisi kierrelty siellä alueella. Niin se oli mahdotonta kamerateknisistä syistä. Kamera-ajaja ja tollasia, jotka sulki heti sitten ajatuksista pois koska ne oli teknisesti mahdottomia. Mutta muuten en mä usko, että se hirveen paljoa olisi muuttunut visuaalisesti loppujenlopuksi. Yksi houkutuksista on se markkinointi, sen saa niin paljon paremmin esille, että sen saa varmaan myytyä johonkin. Tarinankerronnallisesti se olisi varmaan samanlainen, mutta visuaalisesti parempi ja se kuvamatsku olisi vahvempaa jollain tavalla. Yksi mitä ei vaan saa vaikka sitä budjettia olisi kuinka paljon, niin on se kokemus kaikilla osa-alueilla. Sitten kun on 10 vuotta tehnyt niin osaa heti arvioida, että mitä ei voi tehdä ja mikä on huonoa. Ja sitten sen unohtaa hirveen helposti, että kyseessä on opiskelijoiden tekemästä päättötyöstä ei mistään Hollywood jutusta tai mistään, sen riman pistää itselleen niin korkeaksi, että välillä tavallaan pitää laskea se sille todelliselle tasolle, että pystyy tekee niitä sisällöllisiä ratkaisuja jotka on mahdollisia. Jos yrittää tehdä miljoona euron leffaa kolmella eurolla niin eihän se onnistu. Harva leffa on kovin ainutlaatuinen ja kun ei ole sitä näkemystä, kun ei ole seurannut useita vuosia alaa. Yksi asia mikä on käynyt selväksi tämän projektin aikana on se, että mä en ole yhtään varma et haluunko mä tehdä dokumenttielokuvia. Ihan vaan sen takia, että mun mielestä se on hankalaa että kaikki on kiinni jostain ihan muusta kuin susta itsestäsi. Tai ei kaikki mutta niin monet asiat, et muiden tekemiset tai tekemättömyydet, raha ja kaikki tällainen vaikuttaa niin hirveen paljon siihen. Ja sitten jos dokumentista ei tulekaan semmoinen kun halusi, jos ei olekaan tyytyväinen siihen. (Nevala 2014.)

3.2 Punaisen paratiisin aikataulu

Ohjaaja Lasse Nevala on kehittänyt Punainen paratiisi –dokumenttielokuvaa jo 2012 lähtien. Keväällä idea oli jo niin pitkälle suunniteltu, että sitä voitiin lähteä esittelemään Metropolian tuotantokokoukseen. Tässä vaiheessa työryhmään kuuluivat ohjaaja Lasse Nevala ja kuvaaja/ 2. ohjaaja Mikko Remes ja opiskelijatuottaja Paula Soini. Myöhemmin äänittäjäksi varmistui Kai Hall, ja heinäkuussa kuvauksissa oli mukana valo- ja kamera-assistentti Sonja Potenze ja myöhemmin minä samassa tehtävässä.

Taulukko 1. Punainen paratiisi aikataulu 2013

2013					
Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu
Punainen paratiisi –idean kehittelyä				Metropolia tuotantokokous	Tuotannon suunnittelua

Taulukko 2. Punainen paratiisi aikataulu 2013

2013					
Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu
Lokaatiokuvaukset	Arkistokuvaukset	Still-kuvaukset	Materiaalin arviointi	Uusinta haastattelu	Tauko

Taulukko 3. Punainen paratiisi aikataulu 2014

2014				
Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu
Tauko	Leikkauksen käsikirjoitus	Leikkauksen käsikirjoitus, äänen suunnittelu	Edit -kuva	Edit -ääni
				Deadline 31.5.2014

Neuvoisin tulevia opiskelijatuotantoryhmiä hyödyntämään myös Metropolian kulttuuri-tuottajaopiskelijoita. Tuottajaopiskelija ja ohjaaja suunnittelisivat päivän aikataulun ja kuvauspaikat, jolloin varsinaiseen dokumenttielokuvan kuvaukseen ja taiteelliseen ilmaisuun jäisi enemmän aikaa. Myös yllättävät tapahtumat kuvauspäivän aikana olisi syytä ottaa huomioon ennakkoon.

4 Rahoittajien haastattelut

Tässä luvussa avaan rahoittajien ja tuotantoyhtiön toimintaa tekemieni haastattelujen perusteella. Haastateltavina olivat Suomen Elokuvasäätiön (SES) dokumenttielokuvien tuotantoneuvoja Elina Kivihalme, Oy Yleisradio Ab (Yle) yhteistuotantojen päällikkö Erkki Astala ja Helsinki –filmi Oy:n toimitusjohtaja ja tuottaja Miia Halme.

Suomen elokuvasäätiön hakuohjeet?

Aloitan siitä, että meille (SES) tullaan hakemus edellä, eli pyydetään asiakkuutta ja ammattilaisuus on meillä kriteeri. Kouluaikana ei saa minkäänlaista rahoitusta. Jos koulun jälkeen pystyy osoittamaan, että on kykenevä tekemään omien koulunäyttötöiden tai jonkun muun mahdollisesti jo kokeneemman tuottajan tukemana, niin silloin asiakkuus on mahdollista. Osakeyhtiö voi olla, ry ei voi olla missään tapauksessa. Mutta voi olla osuuskunta, mutta sekin täytyy osoittaa että se on hyvällä pohjalla se meininki siellä. Verovelkatodistuksia vaaditaan jokaiseen ja eläkevakuusmaksu todistuksia, nehan on meillä tuolla säännöissä jokainen, kaikki näkyvillä mitä vaaditaan. (Kivihalme 2013.)

Uusilla dokumentintekijöillä on edelleen käsitys, että SESille lähetetään hakemus ja sitä kautta saadaan tukea tuotannoilleen. Tosiasia on kuitenkin se, että SESille pitää päästä asiakkaaksi, ennen kuin voi hakea mitään tukea. Mukana tuotannoissa täytyy olla joko tuotantoyhtiö tai aikaisemmillä töillään vakuuttanut työryhmä. AVEKilta voi yksityinen henkilö hakea vain käsikirjoitustukea. Yle taas toimii ostajana dokumenttielokuva tuotannoille.

Ylen hakuohjeet?

Ihan ensimmäinen asia on syytä ymmärtää, että me (Yle) ostamme esitysoikeuksia ja tämä on kun kaupankäyntiä, ei tukea. Tämä tapahtuu verovaroilla, mutta niillä verovaroilla on meidän tehtävä hankkia suomen kansalle parasta mahdollista ohjelmistoa. Me puhumme tarjouksista tai ohjelmaehdotuksista. Mutta se ei ole hakemus, niin kun että siihen olisi joku määräraha, muotoja tai kaavakkeita tai hakuaikoja, kaikenlaisia ohjelmia voi tarjota Ylelle kaiken aikaa. Joskus jotkut tilaajat tekevät tällaisia tarjouspyyntöjä, joissa on tiettyyn ohjelmapaikkaan tai tiettyyn ohjelmatarjoitukseen haetaan tarjouksia tietyllä aikataululla, mutta jos puhutaan elokuvista ja dokumenttielokuvista, pääasiassa ympärivuotinen mahdollisuus on tehdä niitä tarjouksia. Toinen hyvä asia muistaa on se, että dokumenttielokuvien pääpaikka on Dokumenttiprojekti ja muita varsinaisia paikkoja dokumenttielokuvalla, yksittäisille elokuville ei ole. Ja sen tuottaja on liikka Vehkalahti ja liikka on se henkilö ketä kannattaa lähestyä. Jos tietää ettei se ole Dokumenttiprojektin paikka, niin sitten voi lähettää mulle tai sitten jos se on lyhytelokuvamainen, joka voi Uuden Kinon profiiliin sopia niin sitten se on Sari Volanen. Lyhytelokuvan määrite Uudessa Kinossa on joustava, siinä ei mitään minuuttimäärää voi olla, siinä mielessä lyhytelokuvan omainen että, siinä vähän tutkitaan ilmaisorajoja tai etsitään uusia tapoja kertoa, niin silloin se ehkä on Uusi Kino se paikka, ennen kuin Dokumenttiprojekti. Että tämä on se toinen asia, että ketä lähestyy, mutta kyllä se on meidän tehtävä sitten ohjata ihminen oikealle ovelle, jos se on sattunut tulemaan väärälle ovelle. (Astala 2013.)

4.1 Miten lähestyä rahoittajia?

Kaikki haastateltavat kehottivat lukemaan hakemusohjeet, ennen hakemuksen lähettämistä. Yleensä uudet dokumenttielokuvan tekijät soittavat rahoittajille ja kysyvät ne kysymykset, joihin vastaus löytyy rahoittajan nettisivuilta. Haastateltavat toivovat hakemusten yksinkertaistamista ja välttämään turhan tiedon liittämistä hakemuksiin.

Miten sitten lähestyä SESiä, se riippuu tietenkin aina aiheesta. Sen pitää olla tiivis, ytimekäs siinä pitää näkyä mitä ajetaan takaa, minkälaista elokuvaa ollaan tekemässä. Mistä aineksista se elokuva koostuu, ei se ole sen kummempaa. Se on niin yksinkertaista kun vaan voi olla. (Kivihalme 2013.)

Haastateltavat myös rohkaisivat uusija tekijöitä olemaan avoimia ja rehellisiä kertomaan myös niistä asioista, jotka hakemusvaiheessa tarvitsevat vielä selvennystä. Myös hyvin suunniteltu esitys ja hyvä ennakkosuunnittelu edesauttavat yhteistyötä.

Periaatteessa me halutaan tietää mitä te tiedätte. Ja myös se mitä te ette tiedä. Kutsutaan sitä nyt treatmentiksi (sic) tai käsikirjoitukseksi, mutta siinä on aihe ja näkökulma, henkilöt ja jotenkin se mahdollinen rakenne. Dokumenttielokuvassa se ei koskaan ole lopullinen mutta joku käsitys tekijällä on siitä mitä me elokuvan aikana tullaan näkemään ja mitä henkilölle mahdollisesti tulee tapahtumaan. Se mahdollinen rakenne kertoo sen tavallaan sen jännitteen mihin se kerronta voi rakentua. Näiden kaikkien kertominen on tärkeää joka vaiheessa. On selkeätä, että alkuvaiheessa siitä tiedetään vähemmän ja sitten kun juttu kehittyy, niin sitten siitä tiedetään enemmän. Ja tietysti kun juttu kehittyy niin henkilöt saattaa

vaihtua, joskus jopa aihekin saattaa vaihtua ja se on ihan fine. Ei siinä mitään ongelmaa mutta se on tärkeää, että pystyy joka vaiheessa kertomaan sen et mikä itseään kiinnostaa, mistä on vakuuttunut, mistä on innostunut ja myöskin se että mistä on epävarma. (Astala 2013.)

Suomen kielen käyttöön kaikki haastateltavat neuvoivat kiinnittämään huomiota. Huonon suomen kielen lukeminen on aikaa vievää ja haasteellista. Myös liitteinä olevien tietojen yksinkertaistamista toivottiin.

Hyvä hakemus on selkeä, hyvää suomen kieltä ja sitä on ilo lukea. Säätiöillä luetaan niin paljon materiaalia, että sieltä kannatta erottua hyvällä suomenkielellä esimerkiksi. Sitten, että se teksti on jäsennelty, siellä on ehkä väliotsikoita. Aikataulu, työryhmä, tavoitteet ja työsuunnitelma tietyn vaiheen osalta. Sellaista, että se on helppo lukea ja siitä voi lukee myös osan, ei voida edellyttää että siellä toisessa päässä luetaan kaikki. Ei tee liian pitkää, panee siihen oleellisten ihmisten ansioluettelon ja ne ansioluettelot on tarpeeksi lyhyitä ja informatiivisia, eli ei laita siihen työkokemusta 20 vuoden takaa, vaan alaan liittyvän oleellisen työkokemuksen tai muuten siihen projektiin liittyvän hyvän työkokemuksen. Ei kerro siitä, mitä se elokuva ei ole, vaan siitä mitä se on. (Haavisto 2013.)

4.2 Yhteistyön kehittäminen?

Kaikki haastateltavat toivovat uusilta dokumentintekijöiltä avoimuutta kritiikille ja ehdotuksille. Harva käsikirjoitus on sellaisenaan valmis tuotantoon. Tuotantoyhtiöt ja rahoittajat haluavat dokumenttielokuvista parhaan mahdollisen ja haastateltavat toivovatkin uusilta tekijöiltä avarakatseisuutta uusille näkökulmille.

Silloin jos on originelli ohjaaja ja jos sinä olet niin kun, mä katon sun olemusta, että sä olet aika jalat maassa oleva tyyppi, niin jos sulla on tällainen hörhömpi siinä vieressä ohjaajana, niin mä voin kattoo et ok noilta voi niin kun syntyy. Mutta siis olemustahan siinä ihmisestä luetaan, se on niin normaalia niin kun vaan voi olla. Eli, hyväksyä kritiikin, ottaa siitä kiinni ja tutkia sitä, että mikä tämän kritiikin pohja on. Että voiko sinä olla jotain hyvää, jonka suuntaan voisi lähteä vieämään. (Kivihalme 2013.)

Me yleensä mielellään ollaan mukana siinä keskustelemassa jo kehitysprosessin aikana. Se ei siis ole mikään välttämättömyys esitellä meille sitä hanketta, mutta siitä on yleensä hyötyä sille tekijälle siitä palautteesta mikä me voidaan tekijälle antaa. Ja siinä mielessä mä suosittelen, että sen jutun kanssa kannattaa tulla jo vähän varhaisemmassa vaiheessa kun ajattelee että nyt kamera jo käy. Ja se tarkoittaa sitä, että sitä keskustelua käydään sitten monissa vaiheissa. Niin kun ensimmäinen versio esittelyssä ja siitä käyty keskustelu, kehittäminen jatkuu. Ja jos-sain vaiheessa päästään siihen, että ruvetaan tekemään tuotantopäätöksiä. Samanlaista prosessiahan tekijät käyvät Elokuvasäätiön kanssa ja AVEKin kanssa. Sitä keskustelua käydään rinnan meidän kanssa, me tehdään päätöksemme itsenäisesti mutta jos tuntuu että saa jostain paremman palautteen kuin jostain toisesta, niin silloin voi hyvin jatkaa sen kanssa ja palata toisten puheille kun on päässyt pitemmälle siinä. Se ei tarkoita, että jokaisen luona täytyy joka vaiheessa käydä. (Astala 2013.)

Usein uudet tekijät unohtavat sen, että dokumentin tekeminen on yhteistyötä. Yksin ei voi tehdä kaikkea ja työryhmän välinen luottamus toisiinsa on tärkeä. Samoin on tärkeä työryhmän luottamus tuotantoyhtiöön.

Hirveästi on kyse ihmissuhdetaidoista, koska pitää yrittää houkutella ehkä omalla persoonallaan luokseen hyviä projekteja, koska niitä ei saa väkisin. Että tässä työssä olisi jotain mieltä, niin niitten projektien pitää olla kiinnostavia ja suhteellisen helppo rahoittaa. Kyllä se on niin, ettei kukaan välitä siitä elokuvasta niin paljon kuin tuottaja. Pitää valita sellainen yhteistyökumppani joka välittää siitä melkein yhtä paljon. (Haavisto 2013.)

4.3 Ohjeita uusille tekijöille?

Dokumenttielokuvissakin on ns. muoti. Astalan mukaan parikymmentä vuotta sitten suomalaisessa dokumenttielokuvassa oli yhteiskunnallinen vaihe ja sen jälkeen henkilökohtainen vaihe. Nykyisin käsitellään henkilötarinoiden kautta yhteiskunnallisia aiheita. Muiden tekijöiden töiden katseleminen ja vertaaminen omaan työhön on yksi tärkeimmistä asioista, mitä haastateltavat antoivat ohjeeksi kaikille tuleville dokumenttielokuva tekijöille.

Tietenkin mä sanon että hei, nyt alkaa tulla tästä alkoholismista ihan liikaa tarinaa ja nyt niitä on tehty jo. Tai jos Talvivaarasta tulee viis lisää, niin hei te kilpaillette ja mä katon mikä mun mielestä on paras. Mutta mä toivon sen hankkeen puitteissa, minkä ne tuo, että ne pystyy parantamaan sitä tarinaa. Ja uskaltaisivat siinä, että mä haastan myös. Se on mun tehtävä tietyllä tavalla, et mä en päästä hirveen helpolla kuitenkaan. Kun mä olen elokuvasäätiössä niin mä yritän sitä elokuvallista, eri elokuvanmuotoja niin kun selkeyttää, elokuvallisuus on se asia mihin mä kiinnitän huomiota. Huomaan sen tuolla hakemuksissa, meillä alkaa olla tuota tosi-tv tyylistä tällaista jotenkin sieltä kumpuavaa niin sanotusti helppoa juttua, joka ei mene syvemmälle. Ei sisällöllisesti, mutta ei varsinkaan visuaalisesti. (Kivihalme 2013.)

Siis sen mä sanoisin, et tietäkää mihin maailmaan tulette. Katsokaa mitä toiset tekee, tai mitä on tehnyt. Et jos tulette tarjoamaan telkkarille jotain, niin älkää sanoko et mä en koskaan katso telkkaria, ei hyvä aloitus! Monella uudella tekijällä on sellainen vilpittön käsitys siitä, että mitä mä olen tekemässä niin tämä on aivanlaatuisia ja ennennäkemätöntä, mutta sä et voi tietää sitä jos sä et ole ennen nähnyt mitä muut tekee ja mitä on liikkeellä. Katsokaa, katsokaa mitä YLE näyttää, käykää festivaaleilla ja katsokaa toisten tekijöiden juttuja, kotimaisia ja ulkomaisia niin ainakin tietää mihin maailmaan on tulossa. Ja sitten ehkä osaa jollain tavalla jo suhteuttaa sen oman idean siihen ja sehän voi olla pelottavaa ja järkyttävää jos tajuaa sen, että oma juttu on jo tehty tai se on kovin pieni se oma idea kun mitä joku toinen on tehnyt. Mutta että sitten vaan täytyy miettiä miten mä pääsen siitä eteenpäin. Et jos tässä aiheessa, löytyisikö tästä aiheesta enemmän vai pitäisikö mun valita rohkeasti jotain muuta. (Astala 2013.)

Astalan mukaan pohjoismaisen dokumenttielokuvan ongelma on, ettei vahvoja aiheita löydetä kotimaasta. Kaikki haastateltavat neuvoivat uusia tekijöitä etsimään aiheita suomalaisista asioista.

Mutta siinä on siis kaks asiaa, et täältä Suomesta kukaan muu ei tee näitä juttuja kun me suomalaiset. Ei juurikaan kukaan muu tee. Et ne dokumentaariset tarinat mitä Suomen kansa ansaitsee nähdä, niitä tehdään vaan kolme. Toinen juttu on se, että okei jos sulla on kansainvälinen aihe niin sen aiheen puolesta markkinat on paremmin auki, mutta siellä se kilpailu on ihan eri luokkaa kun täällä. Siellä on se sata muuta jolla on se sama aihe joiden kanssa sä kilpailet. Et se ei niin kun mitään taivaan portteja avaa. (Astala 2013.)

Vertaamalla omaa aihetta jo valmiisiin dokumenttielokuvaan saattaa aueta aivan uusi näkökulma aiheeseen. Harva aihe on niin ainutlaatuinen, ettei sitä olisi jo jossain toisessa elokuvassa jollain tavalla käsitelty.

Aina ennen kuin hakee, aina ennen kuin on yhteenkään päättäjään yhteydessä kannattaa lukea niiden ohjeet niitten sivuilta. On tosi huono startti vaan esitelläkseen itsensä ja tehdäkseen tikusta asian. Ja säästää itseltään aika paljon aikaa kun lukee ohjeet hyvin, ennen kuin alkaa edes hakemaan. Kuuntele kiinnostuneena ja seuraa lehtiä, varsinkin ulkomaisia lehtiä ja miettii asioita sitä kautta. Ja kuunnelkaa kun ihmiset kertoo elämästä tai havainnoista, semmoisten kautta voi tulla jotain impulsseja. Usein näkee sellaisia, että tämä ei ole tavallinen Suomalainen huono elokuva, vaan parempi. Kirjoittakaa siitä näkökulmasta ja osoittakaa sellaista analyyttisyyttä, että jos vaikka hakee kehittelytukea niin ei hae itselleen kehittelytukea, että pystyy maksamaan itselleen vihdoin palkkaa vaan etsiäkseen vastauksia tiettyihin kysymyksiin. Tutkiakseen jotain asiaa siinä elokuvatuotannossa, ei hae sitä vuokranmaksua vaan sanoo mitä se työn sisältö on ja mihin sitä hakee. Tuottajan työ vie niin paljon aikaa, vie niin paljon energiaa, huonoimmillaan jopa heikentää elämän laatua niin paljon, että mä en halua että mulla on sellainen tunne jatkuvasti, että mä annan lahjoja joillekin ihmisille, jotka eivät osaa niitä hyödyntää. Että mieluummin antaa lahjoja sellaisille ihmisille, joista välittää ja joille toivoo hyvää. Ja mun täytyy kokee, et mun työtä arvostetaan. Mun täytyy uskoa siihen tekijään, mun täytyy uskoa siihen projektiin, muuten mä en voi kulkee tuolla maailmalla esittelemässä niitä. (Haavisto 2013.)

Jatkuva yhteistyön kehittäminen uusien tekijöiden, tuotantoyhtiöiden ja rahoittajien kesken on kaikkien haastateltavien mielestä ensiarvoisen tärkeää. Mitä avoimempi dokumenttielokuvan tekijä on aiheestaan ja vastaanottavaisempi uusille näkökulmille, sitä helpompaa yhteistyö kaikkien tahojen kesken on. Dokumenttielokuvan tekijän täytyy käydä esittelemässä tuotantoaan monille eri tahoille ja useaan kertaan, koska rahoittajat ovat tahtovat aina nähdä viimeisimmän version aiheesta.

Jos ei tunne entuudestaan pohjoismaisia TV-kanavien ihmisiä, niin kannattaa hakeutua pohjoismaiseen pitchausfoorumiin, eli esittelemään julkisesti sitä projektiaan. Ja siinä julkisen esittelyn jälkeen tai yhteydessä on yleensä kahdenkeskisiä tapaamisia, joissa pystyy sitten tarkemmin keskustelemaan, että kiinnostako sitä kanavaa, eikö sitä kiinnosta ja minkälaisia ohjelmia ne yleensä esittää.

Minkälaisia kriteereitä niillä voi olla sisällössä. Kyllä se rahoitus on aika perusteellisen esittelyn ja kirjeenvaihdon tulos. Huippuhankkeillekin se TV:n rahoitus on hyvin työläs. Se on pakko saada, mutta dokkareissa yleensä rahoittajat haluavat aina nähdä vähän lisää, kaks vuotta myöhemminkin ne haluaisi nähdä vielä vähän lisää. Ja tehdäkseen niille sitä lisää, tarvittaisi rahaa. (Haavisto 2013.)

5 Suomalaisia rahoittajia

Tunnetuimmat dokumenttielokuvien rahoittajat ovat AVEK, SES, Yle ja erilaiset säätiöt. Tässä osiossa listaan kaikki tahot ja säätiöt, jotka myöntävät rahoitusta suomalaiselle dokumenttielokuvalle. Listaan myös lyhyesti jokaisen tahon hakemusehdot ja päätösten aikataulut. Joillakin säätiöillä on muuttuvat kriteerit: tätä tutkimusta tehdessäni olen käyttänyt vuonna 2013 ja 2014 julkaistuja tietoja.

5.1 AVEK

Audiovisuaalisen kulttuurin Kehittämiskeskus tukee lyhyt-, dokumentti- ja animaatioelokuvien sekä mediataiteen tuotantoa, kulttuurivientiä, festivaalien ja tapahtumien järjestämistä sekä av-tekijöiden jatko- ja täydennyskoulutusta. DigiDemo- ja CreaDemomäärärahoista tukea myönnetään kulttuuristen sisältöjen ja kulttuuriyrittäjyyden kehittämiseen. AVEK myöntää tukea lyhyt- ja dokumenttielokuville, sekä audiovisuaalisille mediataideteoksille. AVEKin ohjeissa sanotaan sisällöllisten kriteerien vaikuttavan tuen myöntämiseen. Huomioitavaa on myös se, että vain käsikirjoitustuki (ja mediataiteen kohdeapuraha) myönnetään henkilökohtaisena apurahana, **muut alla luetellut tuet myönnetään vain tuotantoyhtiöille.**

5.1.1 AVEKin tukimuodot

Käsikirjoitustuki myönnetään käsikirjoituksen kirjoittamiseen sekä sen saattamiseen lopulliseen muotoonsa. Hakemuksessa tulee olla seuraavat liitteet:

1. Synopsis/ treatment
2. Työsuunnitelma
3. Selvitys hakijan aikaisemmasta toiminnasta. (AVEK 2013a.)

Ennakkovalmistelutuki myönnetään tuotannon valmistelukustannuksiin. Hakemuksessa tulee olla seuraavat liitteet:

1. Synopsis/ treatment
2. Valmis tai pitkälle kehitetty käsikirjoitus
3. Työsuunnitelma
4. Valmisteluvaiheen kustannusarvio
5. Arvio teoksen kokonaistuotantokustannuksista
6. Alustava rahoitus- ja levityssuunnitelma
7. Selvitys hakijan aikaisemmasta toiminnasta. (AVEK 2013a.)

Tuotantotuki myönnetään varsinaisiin tuotantokustannuksiin. Tuotantotukea ei yleensä myönnetä kattamaan kaikkia tuotantokustannuksia. Hakemuksessa tulee olla seuraavat liitteet:

1. Valmis käsikirjoitus
2. Kuvaus teoksen sisällöstä
3. Tuotantosuunnitelma (sis. taiteellisen ja taloudellisen vastuun kannalta keskeiset henkilöt)
4. Taiteellinen suunnitelma
5. Kustannuserittely
6. Rahoitussuunnitelma
7. Markkinointi- ja levityssuunnitelma
8. Selvitys hakijan aikaisemmasta toiminnasta (AVEK 2013a.)

Jälkituotantotuki on tarkoitettu ensisijaisesti jo aiemmin AVEKin tukea saaneille teoksille. Erityisistä syistä tukea voidaan myöntää myös teoksen valmiiksi saattamiseen. Hakemuksessa tulee olla seuraavat liitteet:

1. Työkopio
2. Toteutuva levitys
3. Kustannuserittely
4. Rahoitussuunnitelma
5. Selvitys hakijan aikaisemmasta toiminnasta. (AVEK 2013a.)

5.1.2 AVEKin tukien hakuajat

Tuotantotuessa on sisäänjättöajat. Toimikauden 2014 hakujen sisäänjättöpäivät ovat 17.2.2014 ja 5.5.2014. Hakemuksen voi jättää AVEKiin jo ennen viimeistä sisäänjättöpäivää. Käsikirjoitustuet, ennakkovalmistelutuki ja jälkituotantotuki ovat haettavissa jatkuvasti, ilman määräaikoja. (AVEK 2013b.)

5.2 SES

Suomen elokuvasaatiön tehtävänä on tukea ja edistää suomalaista elokuva-alaa. Elokuvasäätiö myöntää tukea elokuvien ammattimaiseen tuotantoon sekä niiden esittämiseen ja levittämiseen erilaisissa jakelukanavissa. Säätiö vastaa keskeisesti myös suomalaisen elokuvan kulttuuriviennistä ja jakaa elokuvien kansainvälisen toiminnan tukea. Säätiö saa varansa Veikkauksen voittovaroista elokuvataiteen edistämiseen osoitetusta määrärahasta. (SES 2013a.)

5.2.1 SESin tukimuodot

Käsikirjoitustuki myönnetään ammattimaiselle fiktio- tai dokumenttielokuvan käsikirjoittajalle. Ammattimaisuuden arviointiin vaikuttavat hakijan koulutus sekä aikaisemmin julkisesti esitetyt työt. Jos tukea hakee työryhmä, ammattilaisuus tulee arvioitavaksi sekä työryhmän että sen jäsenten osalta. Tukea voidaan myöntää yhtä elokuvaa varten enintään 10 000 euroa. Hakemuksen liitteeksi tulee toimittaa

1. Työsuunnitelma
2. Hakijan CV
3. Aiemmat apurahat selvitys (SES 2013b.)

Kehittämistukea voidaan myöntää **tuotantoyhtiölle** (Suomessa rekisteröity yhteisö), joka on elokuvan Suomen oikeuksien omistaja, elokuvahankkeen kehittämiseen. Tukea voidaan myöntää yhtä elokuvaa varten enintään 100 000 euroa. Tuen kohteena voi olla mm. käsikirjoituksen kirjoittaminen ja edelleen kehittäminen, tuotanto-, kuvaus- ja lavastussuunnitelmat sekä muut kustannusarvion ja rahoitusjärjestelyjen edellyttämät toimenpiteet. Hakemuksen liitteeksi tulee toimittaa

1. Kehittämissuunnitelma
2. Kehittämisen kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma
3. Enintään kuukauden vanha verovelkatodistus ja todistus maksetuista eläkeva-
kuutusmaksuista (SES 2013b.)

Tuotannon ennakkotukea voidaan myöntää **tuotantoyhtiölle** (Suomessa rekisteröity yhteisö), joka on elokuvan Suomen oikeuksien omistaja, elokuvan valmistamiseksi. Tukea voidaan myöntää enintään 50 prosenttia tuotantokustannuksista. Elokuvaa var-
ten mahdollisesti myönnetty säätion kehittämistuki lasketaan osaksi tuotannon ennak-
kotukea. *Tuotannon ennakkotukea ei myönnetä valmista elokuvaa varten.* Elokuvaa
pidetään valmiina, kun sen esityskopio tai televisiomaster on valmistunut. Hakemuksen
liitteeksi tulee toimittaa

1. Elokuvan käsikirjoitus
2. Yksityiskohtaisesti eritelty kustannusarvio suomalaisen osatuottajan osuudesta
3. Koko tuotannon yksityiskohtainen eritelty kustannusarvio
4. Rahoitussuunnitelma suomalaisen osatuottajan osuudesta
5. Koko tuotannon rahoitussuunnitelma
6. Tuotantosuunnitelma suomalaisen osatuottajan osuudesta (SES 2013b.)

Sitoumuskirjeellä (letter of commitment) elokuvalla voidaan varata tuotantotukea so-
vittujen ehtojen ja aikarajan puitteissa. Sitoumuskirjeeseen kirjataan hakijan ilmoittama
hankkeen kokonaisbudjetti, sisällölliset ja muut mahdolliset elokuvan tuottamisen kan-
nalta oleelliset edellytykset. Sitoumuskirjeen voimassaolo on korkeintaan kuusi kuu-
kautta. Tuotannon ennakkotukipäätös voidaan tehdä, jos hankkeen kokonaisrahoitus ja
muut edellytykset toteutuvat sitoumuskirjeessä kirjatun mukaisina ja jos opetus- ja kult-
tuuriministeriö myöntää valtion tulo- ja menoarviossa osoitetun tuotantotukea koskevan
määrärahan Suomen elokuväsäätion käyttöön. Sitoumuskirjeen myöntämiseksi hakijan
tulee toimittaa elokuväsäätioon seuraavat liitteet

1. Elokuvan käsikirjoitus
2. Yksityiskohtaisesti eritelty kustannusarvio
3. Rahoitussuunnitelma
4. Tuotantosuunnitelma, joka sisältää tuotantoaikataulun ja tiedot taiteellisen ja ta-
loudellisen vastuun kannalta keskeisistä henkilöistä

5. Enintään kuukauden vanha verovelkatodistus ja todistus maksetuista eläkevaikutusmaksuista

SES myöntää myös markkinointi- ja levitystukea sekä tuotannon jälkitukea, joihin pe-rehdyn tarkemmin osiossa jälkituotanto. (SES 2013b.)

5.2.2 SESin tukien hakujat

Vuoden 2014 käsikirjoitustukien päätöskokoukset 18.2. ja 6.5. Tuotannon päätöskou-sajankohdat 4.2. (liitteet viimeistään 14.1.), 2.4. (liitteet viimeistään 12.3.), 4.6. (liit-teet viimeistään 14.5.). SESin toimihenkilöt korostavat, että hakemuksen kaikkien liit-teiden toimittamisen takaraja on 21 päivää ennen päätöskokousta. Määräaika on ehdo-ton. Tämä tulkitaan usein virheellisesti tukikokouksessa käsiteltävien hakemusten jät-täjäksi. Hakemukseen, joka on toimitettu 21 päivää ennen päätöskokousta, ei ole mahdollista tehdä tukiesitystä ko. kokouksessa. (SES 2014.)

5.3 Yle

Yle osallistuu dokumenttielokuvan rahoitukseen tekemällä ennakko-ostoja elokuvan esitysoikeuksista. Päätöksiä ei tehdä hakemusten pohjalta vaan tuottajien tekemien ehdotusten tai tarjousten, joita varten ei ole olemassa erityisiä ehdottomia sääntöjä, vakiintuneet käytännöt toki on.

Kun Ylelle tarjoaa yhteistuotantohanketta, toivomuksena on saada jokaisessa vaihees-sa mahdollisimman kattava tieto yhteisen keskustelun pohjaksi. Ylelle tulee toimittaa sähköisesti, mielellään pdf. muodossa jokaisessa vaiheessa kun keskustelua käydään

- tiivis sisällön kuvaus
- käsikirjoitus/ treatment
- käsikirjoittajan/ohjaajan/tuottajan kuvaus siitä millaista elokuvaa tavoitellaan, missä vaiheessa kehitystyö on, mihin ollaan jo tyytyväisiä ja mitä ehkä vielä kaivataan
- tuotannolliset tiedot (tekijät, aikataulu, budjetti, rahoitus) sillä tarkkuudella kuin ao. vaiheessa ovat tiedossa

Yle pyrkii vastaamaan aina neljän viikon sisällä yhteydenotosta. (Astala 2013.)

5.4 Kirkon Mediasäätiö

Kirkon Mediasäätiön (KMS) tarkoituksena on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon arvoperustalta lähtien tukea ja edistää uskontoa ja elämäkatsomusta käsittelevien ohjelmien tekemistä, levittämistä ja esittämistä valtakunnallisissa medioissa. Säännöissä mainituilla ohjelmilla tarkoitetaan eri medioihin suunnattuja mediatuotteita. Hakemuksia arvioitaessa otetaan huomioon ohjelmaehdotusten suunniteltu sisältö, taiteellinen ja tekninen toteutus sekä kohderyhmä. Ohjelmien tulee olla korkealaatuisia ja ammattitaitoisesti tehtyjä. Ohjelmiin ja ohjelma-alueeseen liittyvien muiden hankkeiden tulee olla linjassa sen kanssa, mitä itse ohjelmista todetaan. (KMS 2013a.)

5.4.1 KMS tukimuodot

Kaikkiin tukihakemuksiin on lisäksi liitettävä noin puolen A4-sivun mittainen vapaamuotoinen perustelu, miksi Kirkon mediasäätiön tulisi tukea juuri tätä hanketta.

Käsikirjoitustukea haettaessa liitteeksi tulee

1. ohjelman synopsis
2. ohjelman toteutussuunnitelma
3. käsikirjoituksen aikataulusuunnitelma
4. lyhyt esittely hakijasta ja hänen aikaisemmista töistään
5. mahdollinen tuottajan lausunto

Ennakkovalmistelun liitteet

1. ohjelman yleisesittely
2. valmis käsikirjoitus
3. ohjelman toteutussuunnitelma
4. rahoitussuunnitelma ja selvitys jo myönnetystä rahoituksesta
5. yksityiskohtainen kustannusarvio
6. lyhyt esittely hakijasta ja hänen aikaisemmista töistään
7. ohjelman esittämiseen liittyvät suunnitelmat ja sopimukset

Tuotantotuen liitteet

1. ohjelman sisällön esittely
2. valmis käsikirjoitus
3. tuotantosuunnitelma ja –aikataulu
4. rahoitussuunnitelma ja selvitys jo myönnetystä rahoituksesta
5. yksityiskohtainen kustannusarvio
6. lyhyt esittely tuen hakijasta ja ohjelmantekijöistä sekä heidän aikaisemmista töistään (myös mahdollisesti jonkun aikaisemman tuotannon VHS, DVD, CD tms)
7. ohjelman esittämiseen liittyvät suunnitelmat ja sopimukset

Muiden tukien liitteet

1. hankkeen esittely, tavoitteet ja sisältö
2. hankkeen aikataulu
3. hankkeen toteutussuunnitelma
4. rahoitussuunnitelma
5. yksityiskohtainen kustannusarvio
6. hakijoiden esittely (KMS 2013b.)

5.4.2 KMSn hakuajat

Kirkon mediasäätiö jakaa tukea kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Vuoden 2013 hakuajat päättyivät 5.4. ja 11.10. Tukipäätökset tehdään n. kahden kuukauden kuluessa hakuajan päättymisestä. (KMS 2014.)

5.5 Ulkoasiainministeriön kehityspoliittisen viestinnän yksikkö

Ulkoministeriön kehitysviestinnän yksikkö tukee suomalaisten toimittajien perehtymistä kehityspoliitiikan toteutukseen ja kehitysyhteistyöhön kentällä myöntämällä matkapurahoja sekä järjestämällä vuosittain kehityskysymysten perehdyttämisohjelman toimittajille. Ulkoministeriö osallistuu myös globaaleja kehityskysymyksiä käsittelevien tv-tuotantojen rahoitukseen. (Ulkoasiainministeriö 2013a.)

5.5.1 Ulkoasiainministeriön tukimuodot

Ulkoministeriön kehitysviestintä myöntää kerran vuodessa matka-apurahoja toimittajille ja kuvaajille, jotta nämä voivat tutustua Suomen kehitysyhteistyöhön ja kehityspolitiikan toteutukseen käytännössä. Apurahojen tarkoituksena on perehdyttää toimittajat Suomen kehityspolitiikkaan sekä edistää kehitysmaita käsittelevän aineiston julkaisemista eri tiedotusvälineissä. Apurahaa voivat hakea yksittäiset toimittajat ja kuvaajat sekä työparit.

Matka-apurahoja myönnetään sekä työsuhteisille toimittajille ja kuvaajille että freelancereille. Etusija annetaan henkilöille, jotka ovat varsinaiselta ammatiltaan toimittajia, mutta myös oman työnsä ohella aktiivisesti freelancereina toimivat voivat saada apurahaa. Ansioksi katsotaan hakijan perehtyneisyys kehitysyhteistyöhön ja kehityskysymyksiin. Hakijan odotetaan alustavasti sopivan yhden tai useamman viestintävälineen kanssa juttujen tai kuvien julkaisemisesta tai ohjelmien lähettämisestä. Vakituksessa työsuhteessa olevilta riittää ilmoitus siitä, miten materiaalia on tarkoitus hyödyntää omassa välineessä. Ansioksi katsotaan tällöinkin, että materiaalia hyödynnetään myös muissa viestintävälineissä. (Ulkoasiainministeriö 2013b.)

Ulkoministeriön kehitysviestintä osallistuu globaaleja kehityskysymyksiä käsittelevien tv-tuotantojen rahoitukseen. Tuen tarkoituksena on edistää kehityspolitiikkaa ja kehitysyhteistyötä käsittelevien ohjelmien ja dokumenttien tuotantoa ja lisätä näiden näkyvyyttä suomalaisilla tv-kanavilla. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että dokumentilla on varmistettu vähintään alustavasti tv-levitys kotimaisella kanavalla. Tuki myönnetään kirjanpitovelvollisille yrityksille, jotka on merkitty ennakkoperintärekisteriin Suomessa.

Tv-tuotantojen tukea myönnetään vain tuotantovaiheessa oleville projekteille. Tukea ei myönnetä laitehankintoja varten. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuotannolle on varmistettu vähintään alustavasti tv-levitys kotimaisella kanavalla. Tukihakemusten arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, että eri tv-kanavat ovat mahdollisuuksien mukaan tasapuolisesti edustettuina. (Ulkoasiainministeriö 2013c.)

5.5.2 Hakuajat

Matka-apurahojen osalta vuonna 2014 haku aika päättyy 28. helmikuuta. Hakuilmoitus julkaistaan ulkoministeriön verkkopalveluissa ja Journalisti-lehdessä. Tv-tuotantojen tuki hakukierros on touko-elokuussa 2014. (Ulkoasiainministeriö 2014.)

5.6 Taiteen edistämiskeskuksen elokuvataidetoimikunta

Elokuvataidetoimikunta jakaa taiteilija-apurahoja ja muita elokuvataiteen apurahoja ja avustuksia vuosittain. Tyypillisin kohdeapuraha yksityishenkilölle myönnetään käsikirjoituksen työstämiseen. Yhteisöjen hankkeissa tuen painotus on elokuvatapahtumien järjestämisessä. Toimikunta valitsee myös elokuvataiteen valtionpalkinnon saajan sekä arvioi opetus- ja kulttuuriministeriön pyynnöstä muun muassa taiteilijaeläkehakemuksia ja elokuva-alan järjestöjen avustushakemuksia. Elokuvataidetoimikunnan tehtävänä on tukea alalla toimivien taiteilijoiden työskentelyä sekä pitää yllä valtakunnallista elokuvakulttuuria. Lisäksi toimikunta jakaa elokuvan laatutukea korkeatasoisille elokuville. Tuki mahdollistaa osaltaan tuotantoyhtiöiden omaehtoisen teoskehittelyn sekä edistää korkeellista ja lipputuloista riippumatonta elokuvatuotantoa. (Taiteen edistämiskeskus 2013a.)

5.6.1 Taiteen edistämiskeskuksen tukimuodot

Taiteen edistämiskeskus myöntää **matka-apurahoja** ammattitaiteilijoille, taiteen asiantuntijoille ja taiteilijoiden muodostamille projektikohtaisille työryhmille. Apurahat on tarkoitettu ulkomaanmatkojen kustannuksiin edullisinta julkista liikennevälinettä käyttäen sekä kohtuullisiin majoituskuluihin. Päätökseen vaikuttavat

1. Hakijan aikaisempi taiteellinen toiminta
2. Hankkeen merkittävyys
3. Matkan kustannusarvio (Taiteen edistämiskeskus 2013b.)

Elokuvataidetoimikunta myöntää **kohdeapurahoja** ammattitaiteilijoille tai heidän muodostamilleen työryhmille. Tukea ei myönnetä laitehankintoihin eikä elokuvan tuotantokuluihin. Apuraha on tarkoitettu elokuvataidetta ja -kulttuuria edistäviin hankkeisiin kuten

4. Taiteelliseen työhön liittyviin kuluihin
5. Työkustannusten korvaamiseen
6. Esitys-, esittely- ja julkistamiskustannuksiin
7. Pienimuotoisiin elokuvatapahtumiin

8. Koulutukseen liittyviin hankkeisiin (seminaarit, kurssit tms.) (Taiteen edistämiskeskus 2013b.)

5.6.2 Monikulttuurisuusapurahat

Monikulttuurisuusapurahat on tarkoitettu maahanmuuttajien ja kansallisten etnisten vähemmistöjen taiteelliseen toimintaan sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta edistäviin taidehankkeisiin Suomessa. (Taiteen edistämiskeskus 2013c.)

5.6.3 Hakuajat

Matka-apurahojen hakuaika 1.1.2014–31.12.2014, elokuvataiteen kohdeapurahaa hakuaika oli 1.9.2013–30.9.2013 ja monikulttuurisuusapurahan hakuaika oli 1.9.2012–1.10.2012. (Taiteen edistämiskeskus 2014.)

5.7 Kordelinin säätiö

Alfred Kordelinin Yleinen Edistys- ja Sivistysrahasto on maanviljelysneuvos Alfred Kordelinin (1868-1917) testamentin perusteella muodostettu yksityinen, yleishyödyllinen kulttuurialan rahasto. Säätiö jakaa apurahoja tieteen, kirjallisuuden, taiteen ja kansanvalistuksen edistämiseksi. Perusopintoihin apurahoja ei myönnetä. Apurahoja ei myöskään pääsääntöisesti myönnetä julkishallinnon piiriin kuuluville laitoksille ja yhteisöille.

Apurahan saamisen yleisenä ehtona on säätiön sääntöjen mukaisesti, että apurahalla aikaansaatavan tuloksen voidaan katsoa edistävän suomalaiskansallista kulttuurityötä tai edustavan suomalaisuutta ulkomailla ja että apurahan hakijalla on aikaisemman näytön perusteella hyvät edellytykset toteuttaa esittämänsä suunnitelma. Apurahoja myönnetään kaikille kulttuurielämän aloille. Työ voi tapahtua kotimaassa tai ulkomailla. Taiteen aloilla tuetaan työskentelyä, erilaisia hankkeita ja rajoitetusti opintoja. (Kordelinin säätiö 2013.)

Taiteen apurahojen kohdealat ovat arkkitehtuuri, kuvataide, musiikki, taideteollisuus ja -käsityö, tanssitaide, valokuva- ja videotaide. Taiteen apurahat ovat sekä henkilökohtaisia työskentelyapurahoja että kohdeapurahoja (esimerkiksi näyttelyn järjestäminen tai instrumentin hankinta). Apurahoja voidaan myöntää myös jatko-opintoihin ulkomailla. Apurahaa taidealojen tohtorintutkintoa tai väitöskirjan

jälkeistä työskentelyä varten hakevan tulee käyttää tieteen jaoston hakulomaketta, vaikka hakemukset käsitelläänkin taiteen jaostossa. Taiteen jaoston apurahat ovat vapaamääräisiä. Hakijan toivotaan selventävän hakemuksessa suorien kulu-
lujen määrä sekä kuinka monen kuukauden työskentelyyn apurahaa haetaan. Apurahaa myönnettäessä otetaan huomioon, onko hakijalla vuodenvaihteen yli jatkuva valtion vuosiapuraha (ns. taiteilija-apuraha). (Kordelinin säätiö 2013.)

Päärahaston hakuaika alkaa torstaina 1.8.2014 ja päättyy perjantaina 29.8.2014. (Kordelinin säätiö 2014.)

5.8 Suomen Kulttuurirahasto

Suomen Kulttuurirahasto on yksityinen säätiö. Se tukee maamme kulttuurielämää myöntämällä apurahoja keskusrahastosta ja 17 maakuntarahastosta tieteen, taiteen ja kulttuurielämän eri aloilla toimiville henkilöille ja yhteisöille.

Taiteen aloilla tuetaan työskentelyä, erilaisia hankkeita ja rajoitetusti opintoja. Apurahat pyritään myöntämään riittävän suurina esitetyn suunnitelman toteuttamiseksi. Niitä myönnetään pääasiassa yksityishenkilöille ja työryhmille. Yhteisöt voivat hakea apurahoja lähinnä erilaisten kulttuurihankkeiden toteuttamiseen. Apurahalla toteutettava työ voi tapahtua kotimaassa tai ulkomailla. Haettaessa apurahaa jatko-opintoihin opiskelupaikan on oltava selvillä hakuvaiheessa. Maakuntarahastot tukevat ensisijaisesti oman maakuntansa alueella tehtävää kulttuurityötä, siihen kohdistuvaa taiteellista ja tieteellistä työtä sekä maakunnallisesti merkittäviä kulttuuri- ja kehittämishankkeita. (Suomen kulttuurirahasto 2013a.)

Suomen Kulttuurirahaston keskusrahaston hakuaika oli 1.-31.10. 2013 ja apurahoja haetaan verkkopalvelussa. (Suomen kulttuurirahasto 2013b.)

5.9 Koneen säätiö

Koneen säätiö tukee humanistista, taiteellista, yhteiskuntatieteellistä ja ympäristöntutkimusta, lisäksi apurahoja myönnetään taiteen ja kulttuurin hankkeisiin.

Taiteellisella tutkimuksella Koneen Säätiössä tarkoitetaan taidekorkeakouluissa tehtävää tutkimusta, jossa taide ja tutkimus ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Kyseessä ei ole teorialähtöinen taiteentutkimus, vaan taiteellinen tutkimus, joka nousee taiteen tekemisestä. Taiteellinen tutkimus koostuu tavallisesti taiteellisesta osasta ja teoriaosasta, ja tutkimuksen kohteena on tutkija-taiteilijan oma taiteellinen työ. Lisäksi apurahoja myönnetään taiteen ja kulttuurin hankkeisiin ja niitä voidaan myöntää myös muihin suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkittäviin projekteihin. (Koneen säätiö 2013a.)

Hakemuksiin tulee liittää

1. Tutkimussuunnitelma

Johdanto: tutkimuksen tausta ja aihepiiri ja tutkimuksen merkitys tätä taustaa vasten.

Tavoitteet: Mitä tutkitaan ja miksi. Tavoite tulee ilmaista mahdollisimman selkeästi esimerkiksi tutkimuskysymysten kautta.

Tutkimusaineisto ja menetelmät: tutkimuksen aineisto ja suunnitellut aineiston analysointimenetelmät.

Toteuttamissuunnitelma: lyhyt arvio eri työvaiheiden kestosta.

Lähdeluettelo: Tekstiosassa ei tarvita lähdeviitteitä, mutta loppuun on hyvä liittää luettelo, jossa esitetään tutkimuksen tärkeimmät lähteet. Lähdeluettelo voi olla suunnitelman liitteenä neljännellä sivulla.

2. Työ- tai hankesuunnitelma (muu kuin tieteellinen hanke)

Muiden kuin tieteellisten hankkeiden hakemuksiin tulee liittää työ- tai hankesuunnitelma. Hyvä työsuunnitelma vastaa kysymyksiin miksi, miten, milloin, kuka ja kenen kanssa.

3. Ansioluettelo

Ansioluettelon tarkoituksena on kuvata ytimekkäästi apurahan hakijan koulutusta ja kokemusta. Ansioluetteloon tulee valita erityisesti haettavan apurahan kannalta merkittävät työtehtävät, saadut apurahat ja palkinnot, julkaisut, pidetyt esitelmät ja muut opetustehtävät. Ansioluettelon sopiva mitta on 2–4 sivua.

4. Portfolio

Tässä portfolioilla tarkoitetaan näytekansiota, joka kuvaa hakijan osaamista taiteen kentällä ja antaa kuvan henkilöstä taiteilijana. Portfolio on näyte ja todiste hakijan ilmaisutavasta, taiteellisesta ajattelun laadusta, osaamisesta sekä erityistaidoista.

5. Matkasuunnitelma ja budjetti

Matka-apurahahakemukseen liitetään enintään kolmen sivun mittainen matkasuunnitelma ja budjetti. Matkasuunnitelmasta tulee käydä ilmi, mihin tarkoitukseen ja mille ajalle apurahaa haetaan. Suunnitelmassa tulee

myös perustella matkan tarpeellisuus suhteessa hakijan tutkimukseen. Suunnitelmaan tulee liittää myös matkan kustannusarvio. Budjetissa on arvioitava matkasta aiheutuvat kulut, kuten matkalippujen, majoituksen ja osallistumismaksujen ym. osuus. Päivärahaa matkapäiviltä ei makseta, vaan kuukausiapurahan katsotaan kattavan normaalin elämisen kulut ulkomailla.

6. Kustannusarvio

Budjetissa on hyvä koettaa arvioida kustannukset realistisesti ja tarkasti. Myös muut mahdolliset rahoituslähteet on mainittava. Vaikka Koneen Säätiöltä haettaisiin vain osa hankkeen rahoituksesta, on koko tutkimushankkeen rahoitussuunnitelma esitettävä. Yksityiskohtainen budjetti helpottaa rahoituspäätöksen tekoa.

7. Kopiot todistuksista

Hakemukseen liitetään kopio viimeisimmästä tutkintotodistuksesta tai haettavan apurahan kannalta oleellisista todistuksista. Kopion ei tarvitse olla oikeaksi todistettu.

8. Lausunnot ja lausuntolomakkeet

Hakijan tulee ajoissa ohjeistaa lausunnonantajaa antamaan lausunto Koneen Säätiön lausuntojen verkkopalvelussa. Erityisesti ryhmien ja tutkimushankkeiden kohdalla on tärkeää, että lausunnonantajalla on tiedossa, millä tai kenen nimellä apurahaa haetaan. Näin lausunto voidaan yhdistää oikeaan hakemukseen. (Koneen säätiö 2013b.)

Koneen Säätiön apurahojen hakuaika alkaa 1.8. 2014 ja päättyy 30.9. 2014. (Koneen säätiö 2014.)

5.10 Svenska Kulturfonden

Svenska kulturfondenin tehtävänä on tukea ruotsinkielistä kulttuuria ja koulutusta, ruotsin kieltä ja suomenruotsalaista toimintaa Suomessa. Svenska kulturfonden on perustettu vuonna 1908, ja nykyään se toimii katto-organisaationa noin 480 rahastolle. Svenska kulturfondenin omistaa ja sitä hallinnoi Svenska litteratursällskapet. Yleisellä tasolla rahaston tavoitteena on luoda edellytykset suomenruotsalaisten yhteenkuulu-

vuudelle ja identiteetille, osaamiselle, asiantuntemukselle ja luovuudelle sekä mahdollisuuksille elää ja toimia ruotsin kielellä Suomessa. (Svenska kulturfonden 2014a.)

Svenska kulturfondenin toiminnan tavoitteet ovat:

- tukea ja vahvistaa ruotsin kielen ja ruotsinkielisen toiminnan asemaa Suomessa
- kehittää osaamista, asiantuntemusta ja luovuutta suomenruotsalaisten keskuudessa
- tukea suomenruotsalaisten yhteenkuuluvuutta ja identiteettiä (Svenska kulturfonden 2014b.)

Filmituen osalta Kulttuurirahaston hallitus käsittelee hakemukset kolme kertaa vuodessa, tammikuussa, toukokuussa ja lokakuussa. Hakuaika päättyy 15. huhtikuuta 15. syyskuuta ja 15. joulukuuta. (Svenska kulturfonden 2014c.)

5.11 Yrjö Sirolan Säätiö

Yrjö Sirolan Säätiön tarkoituksena on kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen kulttuuriharrastusten, julkaisutoiminnan, tieteellisen tutkimustyön ja kansansivistystyön edistäminen. Säätiön hallitus tekee päätökset apurahoista ja avustuksista hakemusten perusteella huhtikuussa ja joulukuussa. (Yrjö Sirolan Säätiö 2014.)

5.12 Kansan Sivistysrahasto

Kansan Sivistysrahaston toiminnan tarkoituksena on tukea apurahoin ja tunnustuspalkinnoin yhteiskunnallisesti suuntautunutta kulttuuri- ja sivistystyötä, tutkimusta, opiskelua ja valistustoimintaa. Vuoden 2014 apurahojen hakuaika on päättynyt. (Kansan Sivistysrahasto 2014.)

6 Päätelmät

Tässä opinnäytetyössäni selvennän opiskelijatuotannon ulkopuolisen rahoituksen hankkimista tapauskertomus *Punainen paratiisi* avulla. Kartoitan myös kotimaisen elokuvan keskeiset rahoittajat ja rahoituksen hakuun liittyvät käytännöt. Näkökulmani tässä on selvittää dokumenttielokuvan rahoituskäytäntöjä alan uusille tekijöille.

Medianomi AMK -tutkintoa suorittavana aikuisopiskelijana huomasin, että rahoittajäsäätiöiden toimintatavat saattavat olla epäselviä muillekin radio ja TV-alan opiskelijoille. Tämä oli inspiraationa tämän tutkimustyön tekemiseen.

Opiskelijatuotanto Punainen paratiisi vahvisti käsitystäni, että alan oppilaitosten pitäisi tulevaisuudessa lisätä opetussuunnitelmiinsa dokumentti- ja muiden elokuvien rahoituksen hakemiseen liittyvää opetusta. Tärkeää olisi jo oppilaitoksessa harjoitella SESin, AVEKin ja muiden rahoitustahojen käytäntöjä. SESin tuotantoneuvoja Elina Kivihalme ja AVEKin tuotantoneuvoja Timo Korhonen peräänkuuluttavatkin opiskelijoiden aktiivisuutta ottaa selvää AVEKin ja SESin toimintatavoista. Kaikki haastattelemani henkilöt toivovat hyvää ennakkovalmistelua, hyvää ilmaisullista taitoa ja avoimuutta kritiikille opiskelijoilta, jotka aikovat hakea rahallista tukea tuotantoihinsa. Pääsääntöisesti SES ja AVEK eivät rahoita opiskelijatuotantoja, mutta tutkimalla eri säätiöiden sivuja saattaa oma aihe sopia säätiöiden tuettaviin aiheisiin.

Ennen Punainen paratiisi -dokumenttielokuvaa olen ollut mukana kahdessa opiskelijaryhmän toteuttamassa dokumentissa sekä yhdessä lyhytelokuvassa kuvaajana. Näistä kahteen projektiin vaikutti häiritsevästi keskeneräinen ennakkosuunnittelu ja ongelma toistui osittain myös Punainen paratiisi -dokumenttielokuvan kohdalla. Opiskelijatuotannot toteutetaan yleensä kaveripiirissä, joten siihen valitaan ne henkilöt, joiden kanssa tullaan toimeen ja joilla on ehkä aikaisempaa kokemusta tietystä osa-alueesta. Tämä ei kuitenkaan aina ole hyvä käytäntö, koska ryhmän työskentely ei välttämättä ole tehokasta. Hyvin aikataulutetuilla kuvauspäivillä säästetään paljon aikaa ja rahaa. Huolelliseen ennakkosuunnitteluun tässä projektissa ei kuitenkaan ollut tarpeeksi aikaa. Punainen paratiisi -dokumenttielokuvan ohjaajalla oli tarkka visio, miten dokumentti toteutetaan, mutta ennakkosuunnitelmien puutteellisuus johti siihen, että kuvausaikataulusta oltiin paikoin myöhässä. Punainen paratiisi -dokumenttielokuva perustuu olemassa oleviin rakennuksiin ja dokumentissa esiintyvien henkilöiden ottamiin valokuviiin. Ohjaaja ja kuvaaja eivät kuitenkaan olleet ehtineet tarkastaa kaikkia suunniteltuja kuvauspaikkoja. Kuvauspäivänä käytettiin paljon aikaa siihen, että vanhan valokuvan perusteella haettiin oikeaa kuvakulmaa.

Opiskelijoiden pitää viimeistään opinnäytetyövaiheessa dokumentti- tai muita opiskelijatuotantoja tehdessään sitoutua hyvään ennakkosuunnitteluun. Tämä vaikuttaa myöhempään osaamiseen rahoitusta hakiessa. Ennakkosuunnittelun tärkeyttä korostettiin kaikissa haastattelutapaamisissa tuotantoyhtiöiden ja rahoittajien kanssa. Jokainen

haastattelemani henkilö kokee kiusallisena sen, jos vastapuoli aliarvioidaan. Tyypillinen aliarviointi rahoittajatapaamisissa on, kun dokumenttielokuvan tekijä esittelee työnsä ”mul on kiva idea, tehdäänks siit leffa”. Asioista saa ja pitää olla epävarma tuotantoa kehiteltäessä, myös kritiikin kyseenalaistaminen ja asioiden perustelu koetaan hyvän dokumentintekijän merkinä. Ylen yhteistuotantojen päällikkö Erkki Astala toivoo, että ensitapaamisella olisi jo jotain materiaalia näytettävänä tulevasta dokumenttielokuvas- ta. Näytettävän materiaalin olisi kuitenkin syytä olla ns. showreel-muotoinen eikä mis- sään tapauksessa niin, että materiaalia näytetään kovalevyiltä tuolta voisi löytyä tuol- laista ja täältä tällaista.

Vertailukohde Punainen paratiisi -dokumenttielokuva sai ulkopuolista rahoitusta ohjaa- jan Lasse Nevalan paneutuessa hyvään aiheen esittelyyn ja taustatietojen tarkkaan selvittämiseen. Samalla hän löysi rahoittajatahoja, joita kyseisen dokumenttielokuvan aihe kiinnostaa. Rahoittajien tuella oli mahdollista käyttää korkeampilaatuisia kameran objektiiveja kuin mitä esimerkiksi Metropolia pystyy tarjoamaan.

Opiskelijatuotannoissa, ainakin opinnäytetuotantovaiheessa, pitäisi olla selkeä työnja- ko, ja sen kaikkien keskeisten toimijoiden pitäisi sitoutua ennakkosuunnitteluun. Puut- teet työnjaossa ja suunnittelussa saattavat johtaa käytäntöön, että ohjaaja leikkaakin projektin itse tai kuvaajasta tuleekin ohjaaja, jolloin projekti ei välttämättä valmistu aika- taulussa. Syynä saattaa olla se, että kuvaukset viivästyvät ja työryhmän jäsenet eivät olekaan käytettävissä alkuperäisen aikataulun puitteissa tai, että informaatiota ei ole saatu tarpeeksi. Ennakkosuunnitteluilla ja hyvällä aikataulutuksella yllämainitut työnja- osta poikkeamiset voitaisiin välttää. Viikoittainen asioiden käsittely kaikkien työryhmään kuuluvien jäsenten kesken helpottaisikin huomattavasti työskentelyä ja auttaisi pysy- mään aikataulussa. Näitä kokouksia olisi syytä järjestää jo ennakkosuunnitteluvaihees- sa ja jatkaa niitä aina jälkituotantovaiheeseen asti. Yhteisiin työryhmäpalaverihin pitää myös olla kaikilla aikaa.

Lähteet

AVEK 2013a. AVEK. Käsikirjoitus- ja tuotantotuki.
http://www.kopiosto.fi/avek/tuen_hakeminen/fi_FL/tuotantotuki/ (luettu 11.06.2013).

AVEK 2013b. AVEK. Lyhyt- ja dokumenttielokuvien tuotantotuki hakuajat
http://www.kopiosto.fi/avek/hakuajat/fi_FL/hakuajat/ (luettu 11.06.2013).

DocPoint 2013. DocPoint info. Mikä on dokumenttielokuva?
http://docpoint.info/sites/default/files/mika_on_dokumenttielokuva_update.pdf (luettu 11.6.2013).

Jelli 2014. Jelli järjestöpalvelu. Apua ja ohjeita järjestötoimintaan.
<http://www.jelli.fi/valineita-jarjestotyohon/apua-ja-ohjeita-jarjestotoimintaan/saatiot-ja-rahastot/> (luettu 30.1.2014).

Kansan Sivistysrahasto 2014. Sivistysrahasto. Esittely.
<http://www.sivistysrahasto.fi/esittely> (luettu 30.1.2014).

KMS 2013a. Kirkon Mediasäätiö. Esittely.
<http://www.kirkonmediasaatio.fi/index.html> (luettu 11.06.2013).

KMS 2013b. Kirkon Mediasäätiö. Hakuohjeet.
<http://www.kirkonmediasaatio.fi/hakuohjeet.html> (luettu 11.06.2013).

KMS 2014. Kirkon Mediasäätiö. Hakuajat..
<http://www.kirkonmediasaatio.fi/index.html> (luettu 20.01.2014).

Koneen säätiö 2013a. Koneen Säätiö. Apurahat ja hakeminen.
http://www.koneensaatio.fi/fi/apurahat/hakeminen/#muut_apurahat (luettu 11.06.2013).

Koneen säätiö 2013b. Koneen Säätiö. Mihin apurahaa voi hakea?
http://www.koneensaatio.fi/fi/apurahat/hakeminen/#muut_apurahat (luettu 11.06.2013).

Koneen säätiö 2014. Koneen Säätiö. Haku aika.
<http://www.koneensaatio.fi/fi/apurahat/hakeminen/> (luettu 20.01.2014).

Kordelinin säätiö 2013. Kordelinin säätiö. Toiminta.
<http://www.kordelin.fi/toiminta.php> (luettu 11.06.2013).

Kordelinin säätiö 2014. Kordelinin säätiö. Apurahat.
<http://www.kordelin.fi/apurahat.php> (luettu 20.01.2014).

Kulttuuriuutiset 2014. Kulttuuri.net. Säätiöt ja apurahat.
http://www.kulttuuri.net/kulttuurihakemisto/saatiat_ja_apurahat (luettu 30.1.2014)

Metropolia 2014a. Metropolia AMK. Tuotanto-ohje.
https://tuubi.metropolia.fi/portal/group/tuubi/etusivu/yleiset-tyoka-lut/tyotilat?p_p_id=Workspaces_WAR_workspaces&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&_Workspaces_WAR_workspaces_tab=documents&_Workspaces_WAR_workspaces_workspaceId=75137069 (luettu 31.1.2014).

Metropolia 2014b. Metropolia AMK. Tuotanto-ohje.
https://tuubi.metropolia.fi/portal/group/tuubi/etusivu/yleiset-tyoka-lut/tyotilat?p_p_id=Workspaces_WAR_workspaces&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&_Workspaces_WAR_workspaces_tab=documents&_Workspaces_WAR_workspaces_workspaceId=75137069 (luettu 31.1.2014).

SES 2013a. Suomen elokuvasäätiö. Esittely.
<http://ses.fi/saatio/esittely/> (luettu 11.06.2013).

SES 2013b. Suomen elokuvasäätiö. Tukikategoriat.
<http://ses.fi/tukitoiminta/tukikategoriat/> (luettu 11.06.2013).

SES 2014. Suomen elokuvasäätiö. Päätösajankohdat.
<http://ses.fi/tukitoiminta/esittely/> (luettu 20.01.2014).

Suomen kulttuurirahasto 2013a. Suomen Kulttuurirahasto. Hakuohjeet.
<http://www.skr.fi/fi/hakuopas> (luettu 11.06.2013).

Suomen kulttuurirahasto 2013b. Suomen Kulttuurirahasto. Apurahojen hakuaika..
<http://www.skr.fi/fi/hakuopas> (luettu 11.06.2013).

Svenska kulturfonden 2014a. Svenska kulturfonden. Lyhyesti suomeksi.
<http://www.kulturfonden.fi/fi/> (luettu 17.01.2014).

Svenska kulturfonden 2014b. Svenska kulturfonden. Tavoitteet.
<http://www.kulturfonden.fi/fi/> (luettu 17.01.2014).

Svenska kulturfonden 2014c. Svenska kulturfonden. Filmstöd.
<http://www.kulturfonden.fi/sv/ansokningar/fortlopande/filmstod/> (luettu 17.01.2014).

Säätiöpalvelut 2014. Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta. Jäsenet.
<http://www.saatiopalvelu.fi/saatiot-verkossa/jasenet.html> (luettu 30.1.2014)

Taiteen edistämiskeskus 2013a. Taiteen edistämiskeskus. Elokvataide.
<http://www.taike.fi/fi/web/elokuvataide/elokuvataide> (luettu 11.06.2013).

Taiteen edistämiskeskus 2013b. Taiteen edistämiskeskus. Apurahat ja avustukset.
<http://www.taike.fi/fi/web/elokuvataide/apurahat-ja-avustukset/-/stipend/viewStipend/11049> (luettu 11.06.2013).

Taiteen edistämiskeskus 2013c. Taiteen edistämiskeskus. Monikulttuuriset kohdeapurahat.
<http://www.taike.fi/fi/web/elokuvataide/apurahat-ja-avustukset/-/stipend/viewStipend/11031> (luettu 11.06.2013).

Taiteen edistämiskeskus 2014. Taiteen edistämiskeskus. Hakuajat.
<http://www.taike.fi/fi/web/taike/etusivu> (luettu 20.01.2014).

Ulkoasiainministeriö 2013a. Ulkoasiainministeriö. Viestinnän apurahat ja tuet.
<http://um.fi/public/default.aspx?contentid=66992&contentlan=1&culture=fi-FI> (luettu 11.06.2013).

Ulkoasiainministeriö 2013b. Ulkoasiainministeriö. Matka-apurahat.
<http://um.fi/public/default.aspx?nodeid=15450&contentlan=1&culture=fi-FI> (luettu 11.06.2013).

Ulkoasiainministeriö 2013c. Ulkoasiainministeriö. Tv-tuotantojen tuki.
<http://um.fi/public/default.aspx?nodeid=15451&contentlan=1&culture=fi-FI> (luettu 11.06.2013).

Ulkoasiainministeriö 2014. Ulkoasiainministeriö. Haku-aika.
<http://um.fi/public/default.aspx?nodeid=15450&contentlan=1&culture=fi-FI> (luettu 20.01.2014).

Yrjö Sirolan Säätiö rs 2014. Yrjö Sirolan Säätiö. Esittely.
<http://www.sirolansaatio.fi/> (luettu 30.1.2014).

Haastattelut

Astala Erkki 2013. Yhteistuotantojen päällikkö. Yle Oy. 13.09.2013.

Haavisto Miia 2013. Toimitusjohtaja ja tuottaja. Helsinki -filmi Oy. 16.05.2013.

Kivihalme Elina 2013. Tuotantoneuvoja. Suomen elokuvasäätiö Oy. 13.09.2013.

Nevala Lasse 2014. Ohjaaja. Punainen paratiisi -dokumenttielokuva. 16.01.2014.

Punainen paratiisi -synopsis

Punainen paratiisi kertoo suomalaisten kommunistien kesäparatiisista 40- ja 50-lukujen Kruunuvuoressa, nykyisen Helsingin Laajasalossa. Kruunuvuoren huvila-alueella kesiään viettivät vankilatuomioita kokeneet suomalaiset kommunistit, Espanjan sisällissodan veteraanit ja SKP:n puolueaktiivit lapsineen.

Elokvassa perheiden elämästä kertovat nämä lapset. Heidän tarinoissaan lomittuvat henkilökohtaiset kokemukset ja poliittiset jännitteet. Historiaa valotetaan tunteiden ja muistojen tasolla. Kokemukselliseen tasoon lomittuu arkistomateriaali, johon kuuluvat mm. Etsivän keskuspoliisin pidätyskortit tutkimusraporteineen, saatavilla oleva elokuvallinen materiaali ja vanhempien kirjalliset sitaattit.

Lasten muistossa kesät olivat ihania. "Yksi huviloista toimi kerhotalona, jossa järjestettiin illanviettoja. Lapsille pidettiin pyhäkoulun korviketta, jossa luettiin venäläisiä satuja", kertoo Riitta Suhonen. Riitta, yksi elokuvan päähenkilöistä, vietti lapsuuden kesiään alueella koko sen yhdeksänvuotisen olemassaolon ajan. Riitta syntyi Hämeenlinnan keskusvankilassa hänen äitinsä ollessa turvasäilössä.

Lasten kokemuksella kesäparatiisista on tummasävyinen tausta. Huviloissa asuneiden perheiden vanhemmat olivat kärsineet 1930-luvun kommunistivainoissa ja tuomittu pitkiin vankilatuomioihin mm. Tammisaaren pakkotyölaitokseen. Usein vankila-aikaan sisältyi raakaa väkivaltaa. Talvi- ja jatkosotien ajaksi heidät tuomittiin turvasäilöön, jolloin tuomiot jatkuivat sodan loppuun saakka.

Karut vankilaolot ja syömälakot jättivät elinikäiset arvet. "Tiesin jo hyvin pienestä, että vanhemmat olivat olleet vankilassa. Niin olivat kaikkien kavereittenkin vanhemmat, siksi se oli ihan luonnollista.", kertoo Toivo Karvosen tytär Maija Karvonen. Toivo Karvonen toimi mm. Suomi–Neuvostoliitto-seuran pääsihteerinä ja kuului SKP:n keskuskomiteaan 30-luvulla.

Elokvaa kuvataan huvila-alueella, jossa huviloiden yhä tunnistettavat rauniot rinnastuvat arkistomateriaaliin. Myös haastattelut on tarkoitus tehdä tällä alueella, joka tarjoaa mahdollisuuden spontaaniin muisteluun, joita tutut paikat herättävät.

SKP:n kesäasukkaiden lisäksi Neuvostoliiton lähetystön henkilöstö ja diplomaatit kävivät istumassa iltaa huvimajassa ja sunnuntaisin pelaamassa lentopalloa. Neuvostoliittolaisten jäljiltä jäi usein sotkua, mikä jäi lasten siivottavaksi.

Vuosina 1946–1955 osa perheistä asui Kruunuvuoressa yhden kesän, osa koko kauden, mutta käytännössä kaikki perheet tunsivat toisensa jo entuudestaan puolueen tai maanalaisen työn piiristä.

Keskeisen kaveriporukan muodosti ns. punaorpojen ryhmä, 1900-luvun alussa syntyneet Aimo Aaltonen, Jaakko Parkkari, Toivo Karvonen, Aili Mäkinen, Espanjan sisällissodan veteraani Paavo Koskinen ja Veikko Hauhia, jotka kokivat vuoden 1918 sisällissodan kauhut lapsena ja istuivat pitkiä vankilatuomioita poliittisen toimintansa vuoksi.

Näistä elokuvassa esiintyvät ainakin Jaakko Parkkarin, Toivo Karvosen sekä Veikko Hauhian lapset Riitta Suhonen, Maija Karvonen ja Vesa Hauhia. SKP:n saatua laillisen aseman vuonna 1944 punaorvot miehittivät puolueen keskeiset paikat. He kaikki viettivät kesiään Kruunuvuoressa.

Myös monet muut suomalaisen kommunistisen liikkeen keskeiset henkilöt, kuten Hertta Kuusinen, Mauri Ryömä ja Elvi Sinervo, Armas Äikiä ja Martti Malmberg, kuuluvat Kruunuvuoren historiaan.

Haastateltavista päähenkilöistä ja heidän taustoistaan

Elokuvaan on harkittu 3–5 haastateltavaa päähenkilöä. Alla mainitut ihmiset ovat jo lupautuneet elokuvaan. Henkilöiden kertomukset pyritään myös todentamaan muista lähteistä.

Riitta Suhonen (Parkkarin perheen tytär) Riitta Suhonen on Martta Suhosen ja Jaakko Parkkarin tytär. Riitan perhe asui alueella koko kommunistisen kauden ja tuntee siten paikan erittäin hyvin. Hän on myös kirjannut alueen asukkaiden muisteloita Minä muistan Kissingin, meidän paratiisin -kirjasessa.

Riitta syntyi vuonna 1939 Hämeenlinnan vankilassa, missä hänen äitinsä oli turvasäilössä Jatkosodan loppuun saakka. Hänen isäpuolensa Jaakko Parkkari opiskeli Neu-

vostoliitossa, teki ns. illegaalia puolueuetyötä 30-luvulla ja kärsi pitkiä vankilatuomioita. Jatkosodan aikana Parkkari lähetettiin pakkotyöhön Itä-Karjalaan ja vuonna 1942 Koverin keskitysleiriin Aunuksen kaupungin lähelle, missä pakkotyö ja nälkä koituivat monien suomalaiskommunistien kohtaloksi.

Jatkosodan jälkeen, kun SKP sai toimia laillisesti ensimmäistä kertaa, Jaakko Parkkari nousi keskeiseksi puolueuotoimitsijaksi. Myös Riitan äiti toimi puolueessa.

Riitta Suhonen liittyi Suomen kommunistiseen puolueeseen 15-vuotiaana ja omien sanojensa mukaan kasvoi sisään liikkeeseen jo lapsena. Hänen lapsuudessaan ja nuoruudessaan koko lähipiiri, tuttavaperheet ja ystävät olivat kommunistipiireissä.

Vesa Hauhia (Hauhian perheen poika) Veikko Hauhia ja Martta Hauhia sekä heidän poikansa Vesa viettivät kesiään Kruunuvuoressa lähes koko SKP-kauden.

Vesan äiti ja isä kummatkin kärsivät pitkiä tuomioita ennen sotia ja niiden aikana. Vesan kertomusten mukaan he kokivat vankilassa erittäin rankkoja. Vesan kertoman mukaan Veikko-isä painoi turvasäilöstä vapautuessaan 27 kiloa. Vesan äiti tappoi itsensä 60-luvulla, koska ei enää kestänyt elää vankilamuistojen kanssa. Äiti on kertonut hänelle, että Hämeenlinnan vankilassa hänelle annettiin sähköshokkeja, mikä jätti pysyvät traumat. Pahimpien tarinoiden realistisuus pyritään tarkistamaan muista lähteistä.

Vesan isä Veikko Hauhia kuului sotien jälkeen SKP:n keskuskomiteaan ja on joidenkin lähteiden mukaan vuotanut puolueen tietoja 50–60-luvuilla Suopolle, mitä on selitetty sillä, että hän katkeroitui veljensä kuoltua Stalinin vainoissa Neuvostoliitossa. Vesa kertoo menettäneensä uskon sosialismiin jo kauan sitten.

Maija Karvonen (Karvosten perheen tytär) Maija Karvonen opiskeli venäjänkielen kääntäjäksi ja on yhä SKP:n jäsen. Viime kunnallisvaaleissa hän oli myös puoleen ehdokkaana Espoossa.

Kuten muut kommunistisen puolueen sisäpiiriläiset, myös Maija Karvosen isä Toivo Karvonen tuomittiin pitkiin tuomioihin poliittisen toimintansa vuoksi. Toivon ensimmäiset kokemukset poliittisesta työstä tulivat jo sisällissodan aikaisessa Helsingissä, missä hän toimi lähettiopikana punaisten päämajassa Smolnassa.

1930-luvulla Toivo Karvonen toimi kommunistisen nuorisoliikkeen johdossa, minkä vuoksi hänet tuomittiin pahamaineiseen Tammisaaren poliittisten vankien vankilaan. Siellä hän osallistui useiden vankien kuolemaan johtaneeseen nälkälakkoon. Vuonna 1938 saatu toinen vankilatuomio jatkui turvasäilötuomiona sotien loppuun. Myös Maijan äiti oli turvasäilössä Hämeenlinnan keskusvankilassa sotien ajan. Vapauduttuaan Toivo Karvonen toimi Suomi–Neuvostoliitto-seuran pääsihteerinä 70-luvulle saakka.

Muista mahdollisista päähenkilöistä

Näiden perheiden lisäksi lukuisat muut henkilöt ja perheet kuuluvat kommunistisen Kruunuvuoren historiaan. Taustatyö ja käsikirjoittaminen ovat vielä kesken, joten päähenkilöt saattavat vielä muuttua. Mahdollisia päähenkilöitä ovat mm. Martti Malmbergin sekä Mauri Ryömän ja Elvi Sinervon jälkeläiset.

Taustaa

Kruunuvuoren huvila-alue siirtyi Neuvostoliiton omistukseen vuonna 1945 osana rauhanehtoja. Aiemmin saksalaisille suvulle kuuluneisiin huviloihin asettuivat nyt kesiksi SKP:n virkailijat, jotka vuokrasivat aluetta Neuvostoliitolta.

SKP:n kausi alueella päättyi vuonna 1955, kun Neuvostoliitto päätti myydä alueen. On arveltu, että Neuvostoliitto halusi eron Suomessa olevista alueista samalla, kun luopui Porkkalan alueesta. Aihe on myös paikallishistoriallisesti tärkeä. Helsingin Laajasalossa sijaitsevasta pahasti raunioituneesta huvila-alueesta on kiistelty vuosikymmenet. Nyt sen kupeeseen on nousemassa kymmenientuhansien asukkaiden asuinalue.

Lähteistä

Perheiden lasten haastattelujen ja kertomusten lisäksi elokuvassa käytetään arkistovalokuvia ja liikkuvaa kuvaa. Näitä löytyy mm. Kavasta, Kansan arkistosta sekä Ylen arkistoista. Yksi tärkeä lähde ovat Kansallisarkistossa säilytettävät EK:n eli Etsivän keskuspoliisin arkistot ja pidätyskortit, joissa kerrotaan yksityiskohtaisesti pidätettyjen kommunistien kohtaloista, syytteistä ja elämästä. Osalla lapsista on myös tallessa hei-

dän vanhempiensa asiakirjoja, mm. vapauskirjoja, jotka annettiin turvasäilöstä vapautuessa.

Työryhmästä

Ohjaus: Lasse Nevala ja Mikko Remes

Käsikirjoitus, taustatyöt ja ulkopuolinen rahoitus: Lasse Nevala

Kuvaus: Mikko Remes

Opiskelijatuottaja: Paula Soini

Äänitys: Kai Hall

Kuvausassistentti / valomies: Sonja Potenze ja Sari Hämäläinen

